

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/216/2016
Identifikačné číslo spisu: 7214202259
Dátum vydania rozhodnutia: 19.01.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:7214202259.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Ing. U. P., bývajúceho v O., zastúpeného JUDr. Danicou Holováčovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Čajakova č. 5, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Špitálska č. 4, 6, 8, IČO: 681156, o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 25 C 18/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 11. mája 2016 sp. zn. 11 Co 50/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 11. mája 2016 sp. zn. 11 Co 50/2015 z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa v konaní žalobou podanou 29. januára 2014 domáhal podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“) náhrady škody v celkovej výške 2 712 €; zároveň žiadal nahradiť jemu spôsobenú nemajetkovú ujmu vo výške 3 300 €. Škoda mu podľa jeho názoru bola spôsobená rozhodnutím Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny so sídlom v Košiciach z 18. januára 2010 č. K4/20101356-ÚSZ v spojení s nezákonným rozhodnutím Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky z 29. mája 2010 č. AA/201021093/8001/OISS (ďalej len „nezákonné rozhodnutie“), ktoré bolo neskôr zrušené rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 29. marca 2012 sp. zn. 9 Sžo 38/2011. V žalobe uviedol, že v dôsledku vydania nezákonného rozhodnutia, nebol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie, i keď splnil všetky zákonom predpísané podmienky. Podľa zákona č. 514/2003 Z.z. koná za štát (zodpovedný za žalobcovu škodu) Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

2. Okresný súd Košice II (aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 25. novembra 2014 č.k. 25 C 18/2014-118: (I.) konanie o zaplatenie sumy 857 € zastavil, (II.) žalobu o zaplatenie 5 154,72 € zamietol a (III.) vyslovil, že o náhrade trov konania rozhodne samostatným uznesením. Výrok I. odôvodnil tým, že suma 857 € predstavuje žalobcom požadovanú náhradu trov konania o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, ktoré bolo vedené na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 6 S 19745/2010. Podľa

právneho názoru súdu prvej inštancie rozhodnutiu o náhrade trov vzniknutých v konaní pred Krajským súdom v Košiciach „bráni prekážka veci právoplatne rozhodnutej, a to rozhodnutím Najvyššieho súdu SR, ktorý náhradu trov v rámci odvolacieho konania nepriznal, pričom ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť“. Vzhľadom na to súd prvej inštancie konanie o zaplatenie 857 € zastavil podľa § 104 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“). Výrok II. odôvodnil tým, že žalobca v konaní nepreukázal vznik jeho škody vo forme ušlého zisku (§ 442 Občianskeho zákonníka). Pripomenul, že žalobcom požadovaný úrok z omeškania (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka) možno aplikovať len na právne vzťahy súkromnoprávnej povahy, dávka v nezamestnanosti vyplýva ale z predpisov verejného práva. Pokiaľ žalobca uplatnil aj nárok na náhradu trov právneho zastúpenia pri predbežnom prerokovaní nároku na náhradu škody a nemajetkovej ujmy, súd prvej inštancie poukázal na § 18 ods. 3 veta druhá zákona č. 514/2003 Z.z., v zmysle ktorého súčasťou trov konania nie sú náklady na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody pred príslušným orgánom. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospel tiež k záveru, podľa ktorého žalobca nepreukázal, že by nezákonné rozhodnutie predstavovalo taký zásah do jeho súkromného a spoločenského života nezákonným rozhodnutím, ktorý by zakladal jeho právo na náhradu nemajetkovej ujmy.

3. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Košiciach (ďalej aj len „odvolací súd“) rozsudkom z 11. mája 2016 sp. zn. 11 Co 50/2015 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Stotožniac sa s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie (§ 219 ods. 2 O.s.p.) dodal, že žalobca v skutkovom rámci vymedzenom v žalobe ani nežiadal náhradu škody vo forme ušlého zisku, ním vyčíslená suma predstavovala v skutočnosti „akúsi predpokladanú škodu“. I keď vzhľadom na nepreukázanú existenciu ušlého zisku neprichádza vôbec do úvahy úrok z omeškania, odvolací súd pre úplnosť poznamenal, že sa stotožnil so súdom prvej inštancie aj v názore o nemožnosti uplatnenia úrokov z omeškania z dávky sociálneho zabezpečenia. Správny je tiež záver vyjadrený v napadnutom rozhodnutí, podľa ktorého žalobca nepreukázal, že by nezákonným rozhodnutím došlo k zásahu do jeho osobného, rodinného alebo spoločenského života, ktorý by opodstatňoval priznanie náhrady nemajetkovej ujmy.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca 15. júla 2016 dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Poukázal na to, že odvolací súd mu 9. mája 2016 zaslal podanie žalovanej k jeho odvolaniu, avšak napadnutý rozsudok vydal už 11. mája 2016. V dôsledku toho nemal žalobca reálnu možnosť oboznámiť sa s vyjadrením žalovanej k odvolaniu a zaujať stanovisko k tomuto jej procesnému úkonu. Žiadal preto napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

5. Žalovaná sa k dovolaniu, ktoré jej bolo doručené 1. augusta 2016, písomne nevyjadrila.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie, ktoré má predpísané náležitosti (§ 428 CSP), podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť.

7. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ O.s.p.). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Najvyšší súd už v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 156/2014 publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 8/2016 uviedol, že „nevyhnutnou podmienkou zabezpečenia účinnej možnosti odvolateľa vyjadriť sa k úkonu protistrany svojou replikou je, že mu súd na toto vyjadrenie poskytne primeranú lehotu, ktorá nemôže byť kratšia ako päť dní“.

8.1. Vyššie uvedený judikát konštatoval, že v súlade s princípom „rovnosti zbraní“ (čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) každá procesná strana musí mať rovnakú možnosť hájiť svoje záujmy a žiadna z nich nesmie mať podstatnú výhodu voči protistrane [viď napríklad rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len ESĽP) vo veci Delcourt proti Belgicku z roku 1970]. V súlade s právom na kontradiktórne konanie musia mať procesné strany príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i oboznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené, s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim.

8.2. Predmetný judikát tiež poukázal na to, že ESĽP vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančínková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. ESĽP v tomto rozsudku dospel k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. ESĽP v tomto rozsudku výslovne neuviedol, v akej lehote má byť vyjadrenie k odvolaniu doručené odvolateľovi, zo samej podstaty argumentácie ESĽP ale vyplýva, že nevyhnutným je nielen to, aby sa odvolateľ mal možnosť oboznámiť s obsahom vyjadrenia protistrany k jeho odvolaniu, ale (zároveň) to, aby mal možnosť účinne vyjadriť sa v čase pred rozhodnutím odvolacieho súdu. Nevyhnutnou podmienkou zabezpečenia účinnej možnosti odvolateľa vyjadriť sa k úkonu protistrany svojou replikou teda je, že mu bude vytvorená procesná možnosť vyhotoviť svoje stanovisko tak, aby mal dostatok času na jeho prípravu. Podľa názoru najvyššieho súdu vyjadreného v uvedenom judikáte by preto mal súd doručovať odvolateľovi vyjadrenie protistrany k odvolaniu tak, aby medzi doručením vyjadrenia odvolateľovi a rozhodnutím odvolacieho súdu neuplynul čas kratší ako päť dní. Ak tak súd nekoná, má jeho postup znaky procesnej vady uvedenej v § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

9. V danom prípade sa žalovaná vyjadrila k odvolaniu žalobcu v procesnom úkone z 23. januára 2015 doplnenom 28. januára 2015 (viď č.l. 142 a 145 až 150 spisu). Žalovaná v tomto úkone podrobne skutkovo a právne argumentovala a polemizovala s uplatnenými odvolacími dôvodmi žalobcu. Predmetný procesný úkon žalovanej zaslal odvolací súd žalobcovi na vyjadrenie 9. mája 2016 (viď úpravu pre súdnu kanceláriu založenú v spise na č.l. 154).

9.1. Odvolací súd vyhlásil svoj rozsudok 11. mája 2016.

9.2. Vzhľadom na to, že vyjadrenie žalovanej k odvolaniu žalobcu bolo odvolacím súdom zaslané 9. mája 2016 (žalobcovi doručené 23. mája 2016) a odvolací súd vyhlásil dovolaním napadnutý rozsudok (už) 11. mája 2016, je opodstatnené konštatovanie, podľa ktorého odvolací súd v predmetnej veci konal tak, že svojím postupom založil procesnú vadu konania považovanú v čase jeho rozhodovania za znemožňujúcu realizáciu procesných práv (viď § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v znení do 30. júna 2016).

10. Dovolanie bolo podané 15. júla 2016, teda za účinnosti CSP.

10.1. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu naďalej (t.j. aj po 1. júli 2016) nevyhnutnou podmienkou zabezpečenia účinnej možnosti odvolateľa vyjadriť sa k úkonu protistrany svojou replikou je, že mu súd na toto vyjadrenie poskytne primeranú lehotu. Dovolací súd poznamenáva, že pokiaľ za predchádzajúcej právnej úpravy bolo potrebné považovať za primeranú lehotu päť dní (viď R 8/2016), za súčasnej právnej úpravy - ako je to výslovne uvedené v ustanovení § 374 ods. 1 CSP - nemôže byť táto lehota kratšia ako desať dní.

10.2. Najvyšší súd so zreteľom na to konštatuje, že odvolací súd v danej veci nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (viď § 420 písm. f/ CSP).

11. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

12. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

13. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania. CSP.

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.